

Verksamhetsberättelse 2013

Nestor FoU-center

Nestor FoU-center ägs gemensamt av Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarns, Nynäshamns, Salems, Södertälje, Tyresö och Värmdö kommuner samt Stockholms läns landsting. Vi vill genom praktisk forskning och utveckling bidra till en bättre kvalitet inom vården och omsorgen om äldre människor.

Nestor FoU-center
Marinens väg 30, 136 40 Handen
Hemsida: www.nestorfou.se
tel: 08-777 99 16
e-post: nestor@haninge.se

Rapporten kan laddas ner på
www.nestorfou.se

Nestor FoU-center 2014

Verksamhetsberättelse för år 2013

© Nestor FoU-center
Citera oss gärna, men ange källan.

Nestor 10 ÅR! – tillbakablick! – och tankar framåt

Med smällare, bubbel och inspirerande och kloka talare firade Nestor 10 år tillsammans med chefer och personal från Nestors ägarorganisationer, representanter från Nestors seniorråd, FoU-råd och styrgrupp. I augusti 2003 tillträdde jag som chef på Nestor och i oktober hade vi invigning. Vårt fokus var på framtiden och hur vi skulle ta oss an uppgiften att driva praktisk forskning och utveckling inom äldreområdet och bidra till en utveckling som höjer kvalitén inom äldreomsorgen och äldre vården och därmed öka livskvalitén för äldre personer och deras anhöriga. Hur har vi då lyckats, har vi strävat i rätt riktning, vad har hänt under de gångna åren?

Vi startade med att tillsammans med dåvarande ägarorganisationer Haninge, Nynäshamn, Tyresö, Värmdö och Stockholms läns landsting ta fram ”riktmärke” för hur arbetet skulle utformas, resultatet blev den så kallade ”Nestormodellen. Ett äldre-FoU under uppbyggnad”. Rapporten publicerades i maj 2004. Resultaten från kartläggningen och intervjuerna som genomfördes med chefer, personal och seniorer är lika aktuella idag som för 10 år sedan. Vi ska arbeta med stor relevans till våra ägarorganisationers praktiska verksamhet. Vi ska också medverka i lokala utvecklingsprojekt för att på så sätt bidra med förändringar och erbjuda kompetensutveckling på olika sätt.

Under åren 2004-2005 genomförde vi vår första stora gemensamma satsning Mat för äldre – viktigt för alla och ett 60-tal personal medverkade. Två förändringsområden aktualiserades: dels miljörelaterade-, dels fysiska problem. Vi använde oss av den så kallade genombrottsmetoden som innebär att små förändringar testas i liten skala och om resultaten är lyckade kan förändringarna implementeras i de dagliga verksamheterna. Kost och nutritionsfrågor är prioriterade och flera förbättringsarbeten har genomförts under åren. Ägarorganisationerna har också haft stor nytta av Nestors expertkunskaper inom området.

Under åren 2006-2008 genomförde vi en stor satsning inom ramen för Kompetensstegen. Sammanlagt deltog 700 personal i studiecirkel om Demenshandikapp och bemötande och om Fall och fallprevention. Hösten 2006 presenterade chefer tillsammans med personal på en slutkonferens 10 succéer för hur man kan förbättra det sociala innehållet i vardagen för äldre. I dag, om än modifierade, finns flera av förbättringarna kvar i verksamheterna.

Nestor har producerat ett 60-tal publikationer genom åren och det är svårt att bara lyfta fram någon eller några då alla är viktiga på olika sätt. Jag har dock valt två skrifter som har haft störst spridning utanför våra ägarorganisationer: Tänk efter före. Goda vanor att förebygga fall och fallskador och Tänk efter före. Bra att veta om läkemedel. Tillsammans har de sålts i en upplaga av 11 000 exemplar. Det visar att det Nestor genomför också finns behov av i hela riket.

Åren 2007-2009 pågick flera satsningar där personal inom ägarkommuner och landstinget arbetade tillsammans. Ett projekt är Hemma-DAKS om äldre och läkemedel. I arbetet dokumenteras de äldres eventuella förändringar i läkemedelsanvändningen efter läkemedelsgenomgångar på ett systematiskt sätt. En satsning som ingick i projektet var att utbilda i läkemedelsfrågor för såväl distriktsläkare, distriktssköterskor som hemtjänstpersonal. En annan satsning under år 2008 var att ta fram en modell för Samordnad vård- och omsorgsplanering. I arbetet deltog ca 80 personer. Resultatet blev en modell som används inom flera av våra ägarorganisationer.

Hur får förändringsarbete fäste? Det är en fråga som ständigt ska vara aktuell. När ett projekt når sitt slut, vem tar då ansvar för resultatet och det fortsatta implementeringsarbetet? År 2010 tog Nestor fram en modell för hur förvaltande och implementering kan genomföras och fler och fler ägarorganisationer har tagit Nestor till stöd i implementeringsarbetet. År 2011 sa styrgruppen ja till att medfinansiera ett forskningsprojekt om hållbar utveckling inom vård och omsorg om äldre i samarbete med Linköpings universitet. Syftet med studien är att förklara hur resultat från utvecklingsprojekt i äldreomsorgen och äldre vården kan integreras i den ordinarie organisationen för att nå långsiktiga effekter för brukare och verksamhet. Avhandlingen som genomförs av projektledare hos Nestor är tänkt att vara klar år 2016.

Webbutbildningar har blivit ett signum för Nestor och år 2011-2012 tog vi fram en unik utbildning, "Våga fråga – våga se!" inom området äldrepsykiatri med medel från Socialstyrelsen. Utbildningen lanseras nu i hela riket. Nestor publicerade under 2013 ytterligare två webbutbildningar: "Social dokumentation" och "Minska risken för fall". Båda utbildningarna används flitigt inom våra ägarorganisationer och flera kommuner utanför Nestors gränser har köpt dem.

Under åren som gått har flera kommuner anslutit sig till Nestor och år 2013, tio år efter Nestors start är samtliga Södertörns kommuner; Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje, Tyresö och Värmdö och Stockholms läns landsting ägare av Nestor. "Nestor Södertörn" är ett FoU där samverkan kring äldre frågor har högsta prioritet.

För att göra nytta måste vi synas det är något Nestor tagit fäste på under 2013, därför har vi under året besökt så gott som samtliga chefer, 165 stycken, inom våra ägarkommuner för att presentera och sprida kunskap om Nestors verksamhet och framtagna material. Vi vill etablera flera kontakter med chefer och ledare på olika nivåer i verksamheterna, lyssna in deras behov, förutsättningar och önskemål samt erbjuda stöd från Nestor i deras utvecklings- och förändringsarbete. Tillsammans fortsätter vi att bidra till en bättre kvalitet inom vården och omsorgen om äldre och deras anhöriga.

Britt Almberg, FoU-chef

Innehåll

Nestor 10 ÅR! – tillbakablick! – och tankar framåt	3
1. Inledning	7
1.1 Bakgrund.....	7
2. Nestor FoU-centers ledning och organisation.....	8
2.1 Styrgrupp	8
2.2 FoU-råd.....	8
2.3 Seniorråd.....	10
2.4 FoU-chef	11
2.5 Personal	11
3. Nestor FoU-centers verksamhet	12
Inriktning	12
Verksamhetsområden	12
3.1 Forskning	13
Anhöriga	13
Behovsbedömning.....	13
Förebyggande och rehabiliterande arbete	15
Läkemedel.....	15
Övrigt.....	16
3.2 Utveckling	18
Anhöriga	18
Demens.....	18
Förebyggande och rehabiliterande arbete	19
Mat, måltider och nutrition.....	20
Psykisk hälsa	20
Värdighetsgarantier.....	21
Övrigt.....	22
Externa uppdrag	23
3.3 Utbildning	23
Behovsbedömning.....	23
Demens.....	23
Förebyggande och rehabiliterande arbete	24
Läkemedel.....	24

Psykisk ohälsa	25
Övrigt.....	25
3.4 Kunskapsspridning.....	25
3.4.1 Publikationer	25
3.4.2 Webbplats	30
3.4.3 Nyhetsutskick	31
3.4.4 Evenemang.....	31
3.4.5 Konferensdeltagande	33
3.4.6 Kommunikation med Nestors ägarorganisationer	36
3.4.7 Nationell lansering av webbutbildningen "Våga fråga – våga se!"	37
3.4.8 Försäljning och spridning av Nestors webbutbildningar	39
4. Nätverk och samarbetspartners	41
4.1 Nätverk.....	41
4.2 Samarbetspartners	41
5. Personalutveckling.....	43
6. Ekonomisk redovisning.....	44
6.1 Nestor FoU-center 2013.....	44

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I denna verksamhetsberättelse redogörs för Nestor FoU-centers arbete under år 2013.

Under perioden har Nestor ett samarbete med Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarns, Nynäshamns, Salems, Södertälje, Tyresö och Värmdö kommuner tillsammans med Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning vid Stockholms läns landsting. Verksamheten finansieras i huvudsak av de elva ägarorganisationerna. Verksamheten vid Nestor var ett projekt under åren 2003–2008 och permanentades från 2009.

2. Nestor FoU-centers ledning och organisation

2.1 Styrgrupp

Nestor FoU-centers styrgrupp beslutar i strategiska frågor, ansvarar för uppföljning och behandlar verksamhetsplan och budget. I styrgruppen ingår förvaltnings- eller äldreomsorgs- chefer med ansvar för äldreomsorgen i de tio kommunerna samt ansvariga chefer inom landstinget. FoU-chefen är föredragande och bereder ärenden till styrgruppen. FoU-styrgruppen har under perioden sammanträtt fyra gånger.

Ledamöter i FoU-styrgruppen (2013)		
Ewa Kardell (ordförande)	Förvaltningschef	Haninge kommun
Mahria P Lökvist	Verksamhetschef äldreomsorgen	Botkyrka kommun
Marianne Krook	Bitr. förvaltningschef, social- och äldreomsorgsförvaltningen	Huddinge kommun
Anne-Lie Söderlund*	Enhetschef äldreheten	Nacka kommun
Berit Ahlberg Åhammar	Enhetschef	Nykvarns kommun
Tomas Björnstad*	Beställarchef	Nynäshamns kommun
Karin Wadström*	Enhetschef äldreomsorg/rehab.	Nynäshamns kommun
Nina Thiel*	Verksamhetschef äldreomsorgen	Salems kommun
Lisa Mattsson	Utvecklingschef	Södertälje kommun
Auli Metsänsalo	Avdelningschef	Tyresö kommun
Carina Widmark	Chef äldreheten	Värmdö kommun
Marie-Louise Kain	Bitr. avdelningschef, Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning	Stockholms läns landsting
Anita Kindberg (sekreterare)		Haninge kommun
*) Personen har påbörjat eller avslutat sitt uppdrag under innevarande år.		

2.2 FoU-råd

FoU-rådet utses av styrgruppen. I rådet ingår en person med chefs-/utvecklingsansvar inom äldreomsorgen från respektive kommun, samt representanter på motsvarande nivå för landstingets verksamheter inom geriatrik, primärvård. FoU-rådet arbetar fram idéer och ger förslag och råd beträffande projektsatsningar och övriga aktiviteter. Rådet ska till styrgruppen lämna förslag till verksamhetsplan. FoU-chefen är sammankallande och ordförande. FoU-rådet har under perioden sammanträtt sex gånger.

Ledamöter i FoU-rådet (2013)

Britt Almberg (ordförande)	FoU-chef	Nestor FoU-center
Helén Lieberman-Ram	Samordnare/projektledare	Nestor FoU-center
Jenny Andersson	Enhetschef, myndighet	Botkyrka kommun
Rolf Ljungström	Utvecklingssekreterare	Haninge kommun
Pernilla Jensen*	Utvecklingsledare, social- och äldreförvaltningen, äldreomsorg	Huddinge kommun
Eva Lindkvist*	Utvecklingsledare, social- och äldreförvaltningen, äldreomsorg	Huddinge kommun
Anna-Lena Möllstam	Gruppchef, sociala enheten	Nacka kommun
Tuulikki Krekola	Gruppchef, äldreomsorg	Nykvarns kommun
Sahza (Bella) Dzabirov*	Enhetschef	Nynäshamns kommun
Karin Wadström*	Verksamhetschef	Nynäshamns kommun
Staffan Agesand*	Verksamhetschef myndighetsenheten	Salems kommun
Tove Bergek*	Verksamhetscontroller	Salems kommun
Christel Fischer*	Biståndshandläggning, utveckling	Salems kommun
Rosemarie Johborg	Resultatombudschef	Södertälje kommun
Ann-Kristin Olovsson*	Avdelningschef, äldreomsorg, egen regi	Tyresö kommun
Eva Jacobsson	Enhetschef	Värmdö kommun
Berit Nylander*	Äldreomsorgscontroller	Värmdö kommun
Erik Vallström*	Äldreomsorgscontroller	Värmdö kommun
Gertrud Wahlund	Avtalshandläggare allmänmedicin, Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning	Stockholms läns landsting
Margareta Chestersson	Verksamhetschef	Vendelsö vårdcentral, primärvård Haninge, Tyresö
Trude Ahlgren	Paramedicinsk chef, chef för dag- rehabilitering, kvalitetsansvarig	Handengeriatriken
Renée Carlsson*	Enhetschef	Handengeriatriken
Johanna Juustovaara	Chef paramedicinska enheten	Nackageriatriken
Yvonne Emlén	Kvalitetschef	Legevisitten AB, primärvård och geriatrik i Nynäshamn
Johanna Katz Dalsgaard*	Vårdutvecklare/utbildnings- samordnare	Södertälje sjukhus
Mirkka Söderman*	AKA/utbildningsledare	Södertälje sjukhus
Nana Waldréus	Forskningskoordinator	Södertälje sjukhus
Kristin Breitenstein (sekreterare)	Informatör	Nestor FoU-center

*) Personen har påbörjat eller avslutat sitt uppdrag under innevarande år.

2.3 Seniorråd

Seniorrådet bildades 2008 och bidrar med idéer till projekt och deltar i diskussionen kring projektsatsningar. I seniorrådet finns representanter från de kommunala pensionärsråden i ägarorganisationerna. Majoriteten av de äldre är friska och har inte insatser från äldreomsorgen. Seniorrådet bidrar med dessa personers perspektiv i diskussionerna kring projektsatsningar och sprider information via sina nätverk. FoU-chefen är sammankallande och ordförande. Seniorrådet har haft fyra möten under året.

Ledamöter i seniorrådet (2013) – ordinarie

Britt Almberg (ordförande)	Nestor FoU-center
Gary Hjelm	SPRF Botkyrka
Karin Recksén	KPR Botkyrka
Margareta Ståhlberg	SPF Botkyrka
Gösta Håxell	KPR Haninge
Elisabeth Lindmark*	SPF Haninge
Kristina Löttiger-Carlsson	SPF/KPR Haninge
Bengt Nylander	Huddinge Pensionärsråd
Sven Jonasson	Huddinge Pensionärsråd
Anna-Lena Berglund*	SPF Nacka
Kenneth Sjökvist*	PRO Saltsjöbaden
Karl-Erik Johansson*	PRO Nykvarn
Stig Söderberg*	SPF Nykvarn
Göran Briving	KPR Nynäshamn
Gun Frank	KPR Nynäshamn
Bo Schagerberg	KPR Nynäshamn
Irene Beckman	KPR Salem
Birgitta Rönnblad	KPR Salem
Söve Åkerlund	KPR Södertälje
Gunnel Bertell	KPR Södertälje
Kerstin Hallgren	KPR Tyresö
Birgitta Magnusson*	PRO Tyresö
Irene Svensk*	KPR Tyresö
Gunilla Bjärås*	SPF Värmdö
Kerstin Thorell*	KPR Värmdö
Mona Rudenfeldt*	KPR Värmdö
Kristin Breitenstein (sekreterare)	Nestor FoU-center

*) Personen har påbörjat eller avslutat sitt uppdrag under innevarande år.

2.4 FoU-chef

FoU-chefen är verksamhetsansvarig och svarar självständigt för bland annat Nestors aktiviteter och ekonomi inför styrgruppen.

2.5 Personal

Personalen på Nestor FoU-center tillhör organisatoriskt Haninge kommun och bestod under (hela eller delar av) år 2013 av följande personer. Alla är projektledare utom där annan titel anges inom parentes efter namnet.

Namn	Examen
Britt Almberg (FoU-chef, forskningsledare)	Med dr (vårdvetenskap)
Ann-Marie Andersson Wallman (administratör/projektassistent)	
Ingeborg Björkman	Dr i med vet (hälso- och sjukvårds- forskning), leg apotekare
Kristin Breitenstein (informatör)	Fil kand
Karin Högstedt	Leg sjukgymnast
Eva Karlsson	Fil dr (etnologi)
Helén Lieberman-Ram	Leg apotekare
Kerstin Marthinsen	Leg sjuksköterska, vårdlärare
Helena Martinger	Utredningssociolog
Jasmin Matinzadeh	Leg dietist
Anders Nordlund	Fil dr (sociologi)
Inger Norlin	Demensvårdutvecklare
Sune Petersson	Leg apotekare
Daniel Ram (informatör)	Key account manager
Helena Viberg	Socionom
Emanuel Åhlfeldt	Doktorand i sociologi, fil mag (samhälls- och kulturanalys)

3. Nestor FoU-centers verksamhet

Inriktning

Nestor FoU-center ska genom praktisk forskning och utveckling bidra till en bättre kvalitet inom vården och omsorgen om äldre människor, för att öka livskvaliteten för de äldre och deras anhöriga. En stor del handlar om kompetenshöjande insatser eller utvecklingsarbete riktat mot vård- och omsorgspersonal: dels genom olika slags publikationer, dels genom mänskliga möten i form av utbildningar, seminarier, Nestordag, Chefsdag, FoU-caféer och konferenser. Arbetet bedrivs huvudsakligen inom ramen för tio projektområden:

- Anhöriga
- Behovsbedömning
- Demens
- Förebyggande och rehabiliterande arbete
- Läkemedel
- Mat, måltider och nutrition
- Psykisk hälsa
- Vårdighetsgarantier
- Övrigt
- Externa uppdrag

Då Nestor FoU-center har flera ägarorganisationer är det naturligt att belysa problem och inventera möjligheter gemensamt. Nestor har i samverkan med FoU-råd, seniorråd, lokala personalråd samt enhetschefer eller verksamhetschefer med flera i ägarorganisationerna tagit fram ett underlag för kommande verksamhet: *Nestormodellen. Ett äldre-FoU under uppbyggnad* publicerad i maj år 2004 och Nestor FoU-centers ”riktmärke” för kommande verksamhet. Det bör dock understrykas att Nestor alltid är öppet för nya idéer och initiativ från berörda verksamheter.

Nestor FoU-centers styrgrupp beslutade år 2008 att alla projekt som avslutats och som sedan införlivas i verksamheten ska följas upp. Nestor kan bistå vid införandet i verksamheten om så överenskommes, och erbjuder en uppföljning inom ett år från införandet. Uppföljningen kan ske genom intervjuer, enkäter eller annan lämplig metod. Resultatet redovisas för verksamheten, FoU-rådet, seniorrådet och styrgruppen för Nestor FoU-center. De första utvärderingarna redovisades under 2010.

Verksamhetsområden

Nestor vill öka samspelet mellan forskningen och praktiken och utgöra en länk mellan de båda. Samtliga Nestors projekt utgår från forskning, men en del projekt syftar till att producera ny kunskap och andra till att omsätta kunskap till praktisk verklighet. I flera projekt kombineras dessutom de olika perspektiven. Nestor har fyra verksamhetsområden som tematiskt är fördelade på tio projektområden (ovan). I flera projekt kombineras verksamhetsområdena.

Forskning

Forskning och studier genomförs i syfte att skapa ny kunskap i äldrefrågor. Alla forskningsprojekt är praktknära, vilket ger goda möjligheter och uppslag till forskning inom såväl vård- och omsorgsorganisation som om personal och äldre.

Utbildning

Kompetensutveckling för personal inom vård och omsorg bedrivs både som delar av utvecklingsprojekt och som riktade satsningar i form av bland annat kurser på gymnasie- och högskolenivå.

Utveckling

Utvecklingsprojekten omfattar systematiskt förbättringsarbete, handledning och metodstöd i fråga om organisation, rutiner och förhållningssätt.

Kunskapsspridning

Nestor sprider idéer, metoder och kunskap till andra som arbetar med äldre människor. Det görs genom Nestordagen, Chefsdagen, FoU-caféer, konferenser, föreläsningar, seminarier, lansering, annonsering och försäljning av rapporter, utbildnings- och studiecirkelmateriel. Nestor har även publicerat broschyrer riktade till de äldre själva.

3.1 Forskning

Anhöriga

Implementering av anhängstöd i Botkyrka – Lärande utvärdering

Vård- och omsorgsförvaltningen i Botkyrka kommun har beslutat att arbeta med att utveckla anhängstödet vid de olika verksamheterna inom förvaltningen. Under hösten 2013 startade arbetet med att planera en seminarierie riktad till förvaltningsledning, enhetschefer, biståndshandläggare samt omsorgspersonal. Seminarierien riktar sig såväl till personer verksamma inom äldreomsorgen som till personer verksamma inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning. Projektet kommer att följas av en lärande utvärdering från Nestor. Under hösten 2013 har utvärderaren bidragit genom att kritiskt granska projekt-organisationen och planeringen av seminarierien. Utvärderaren har återkopplat sina iakttagelser till styrgruppen och arbetsgruppen för projektet vid möten och också genom en rapport. Utvärderaren har också sammanställt en programlogik för projektet som uppdateras när eventuella förändringar sker.

Behovsbedömning

Vård- och omsorgsmöte i hemmet (VOM)

Ett vård- och omsorgsmöte innebär i korthet att en läkare och en sjuksköterska från hemsjukvården träffas hemma hos den äldre personen tillsammans med en biståndshandläggare och personal från hemtjänsten. Ofta deltar även någon anhäng. Tillsammans diskuteras den äldre

personens situation; behov och insatser tas upp och planeras. Syftet med vård- och omsorgsmötet är att skapa trygghet och stabilitet för äldre personer i behov av vård och omsorg, och deras anhöriga. En viktig del av VOM är att vården och omsorgen ska genomföras utifrån ett helhetsperspektiv. En annan viktig aspekt är att gemensamma möten underlättar kommunikationen och samarbetet mellan olika yrkesgrupper som finns runt den äldre.

Nestors roll i projektet är att beskriva hur ett vård- och omsorgsmöte går till och att utvärdera vilka effekter som uppnås av dessa möten. VOM är ett samarbetsprojekt mellan hemsjukvården vid Handens vårdcentral och Haninge kommuns äldreomsorg med kommunal hemtjänst samt de privata hemtjänsterna Noga omsorg och HSB Omsorg.

Projektet påbörjades under 2012 och uppföljningsdata samlades in fram till maj 2013. Under hösten 2013 har en rapport färdigställts. Arbetet kommer att avrapporteras i början av 2014.

Utvärdering av digital nyckelhantering i Nacka kommun

Som en del i Nackas satsning på teknik inom hemtjänsten, testades under hösten ett system för digital nyckelhantering. Istället för att använda en vanlig nyckel vid besök hemma hos den äldre personen, låser personalen upp dörren med hjälp av en särskild app i mobiltelefonen. Tre hemtjänstenheter samt larm- och nattpatrullen deltog i testet. Nestors uppdrag bestod i att utvärdera de äldres upplevelse av trygghet med den digitala nyckelhanteringen jämfört med vanliga nycklar; personalens upplevelse av att använda sig av den digitala nyckelhanteringen samt undersöka om det finns tidsvinster med den digitala nyckelhanteringen jämfört med vanlig nyckelhantering.

Testperioden genomfördes under perioden oktober – december 2013. Under hösten planerades för utvärderingen som kommer att ske under inledningen av 2014. Utvärderingen ska vara klar att överlämnas till kommunen i mars 2014.

Innocare-projektet i Nacka

Innocare är ett samarbetsprojekt mellan Nacka kommun och tre kommuner i Estland och Lettland. Det är ett EU-projekt delvis finansierat av EU:s regionala utvecklingsfond. Det handlar om en utvärdering av tekniska produkter inom hemtjänsten. Nestor deltar som utvärderare och blev inkopplat när projektet redan hade startat. I Nacka har 18 personer som har hemtjänst testat olika mobila larm (Geomeer, Soft Alarm, Vega), ett larm i hemmet (Alleato), ett fallarm (Care Tech) och ett övervakningssystem (Nattfrid) som ersätter tillsyn hemma hos de äldre nattetid. Testet har pågått under hela 2013 och avslutades i december. Nestor har fungerat som bollplank till projektledningen i Nacka kommun när det gäller utformning av frågeunderlag till testpersoner under uppföljningstiden. Nestor har även genomfört intervjuer med anhöriga och kontaktpersoner vid deltagande hemtjänstföretag.

Utvärderingen kommer att sammanställas i en rapport under januari-februari 2014 och avrapporteras i början av mars 2014. Delar av rapporten kommer att skrivas i samarbete med IHE (Institutet för Hälso- och sjukvårdsekonomi).

Förebyggande och rehabiliterande arbete

Undvikbar slutenvård. Delprojekt 1 – webbkollen återinlagda

Projektet är ett samarbete mellan Nacka kommun och geriatriska kliniken vid Capio Nacka sjukhus. Det drivs av projektledare från kommunen och Nestor deltar som lärande utvärderare för att stödja utvecklingsarbetet. Projektet startade i slutet av våren 2013 och planeras pågå till december 2014. Det har delats upp i flera delprojekt och de mål som satts upp ansluter till några av de mål som formulerats inom regeringens pågående satsning på de mest sjuka äldre. Delprojekt 1 hade som syfte att undersöka om det fanns brister i omhändertagandet av äldre personer som har återinlagts på geriatrisk klinik inom 30 dagar. Under tre månader hösten 2013 intervjuades samtliga återinlagda äldre med hjälp av ett frågeformulär, Webbkollen återinlagda, vilket tillhandahålls av SKL. Resultatet av intervjuerna analyserades i början av 2014 och ligger som grund för förslag till det fortsatta arbetet.

Äldrelots Nynäshamnsgeriatriken

Nynäshamnsgeriatriken, Legevisitten AB, införde under september 2013 ett system med äldrelots. Målet med projektet är att utvärdera vad satsningen på äldrelotsfunktionen har lett till för de äldre i Nynäshamn som skrivs ut från geriatrikavdelningen. Målet är också att utvärdera de aktiviteter och kontakter som äldrelotsprojektet har inneburit för Nynäshamnsgeriatriken.

Under 2013 har fem projektgruppsmöten genomförts. En del av utvärderingen är kartläggning av äldrelotsarnas insatser och åtgärder. Dessutom följs statistiken över återinläggningar kopplat till de insatta åtgärderna. Webbkollen hemma och Webbkollen återinlagda används för att kartlägga problemen. Dessutom följs de rutinförändringar som insättandet av äldrelotsarna har lett till.

Under 2014 fortsätter utvärderingen av projektet och det beräknas vara avslutat i december 2014.

Läkemedel

Förekomst av undernäring och ätsvårigheter – en konsekvens av olämplig läkemedelsbehandling

Åldersrelaterad viktnedgång är inte ovanligt. Många faktorer kan leda till nedsatt aptit och risk för undernäring hos äldre. Hos de mest känsliga äldre är läkemedelsbehandlingen ofta omfattande. Nutritions- och/eller viktproblem kan förstärkas av eller vara biverkningar av läkemedelsanvändningen.

Projektets mål är att identifiera eventuella samband mellan läkemedelsbehandling och undernäring hos äldre personer i särskilt boende och att eventuellt åtgärda detta.

Under 2012 inkluderades totalt 106 boende i undersökningen från Haninge, Nynäshamns och Värmdö kommuner. Efter analys och värdering bedömdes det för totalt 19 personer av dessa 106 finnas en eventuell koppling mellan läkemedelsbehandlingen och lågt BMI.

För 10 personer i den gruppen genomfördes förändringar i läkemedelsbehandlingen. Under våren 2013 följdes dessa boende upp med avseende på förändringar i BMI under ca 4 månader. Under hösten har projektrapporten skrivits och projektet avslutas i början av 2014, med återkoppling till deltagande enheter och styrgrupp.

Övrigt

Kartläggning av samverkansformer

Under 2012 genomförde Nestor en kartläggning av hur samverkan ser ut i Nestors dåvarande nio ägarkommuner. Syftet med kartläggningen var att belysa strukturer för samverkan och samarbeten mellan framförallt kommun och landsting men också inom och mellan kommuner. Kartläggningen fokuserade också särskilt på samverkan och samarbeten kring äldre med missbruksproblematik samt äldre med psykisk sjukdom/funktionsnedsättning.

Kartläggningen är tänkt att fungera som ett underlag för vidare utveckling av samverkansformer både inom och mellan kommuner och framförallt när det gäller samverkan mellan kommun och landsting. Förhoppningsvis kommer även Nestor att kunna nyttja denna kartläggning i arbetet med att stödja ägarorganisationerna i sitt utvecklings- och förändringsarbete.

I början av 2013 genomfördes kartläggning och sammanställning i Nacka kommun. Därefter skickades lokala internrapporter till alla Nestors ägarkommuner.

Äldre och missbruk

Under 2012 genomfördes en pilotstudie för att se över hur man i kommunerna samarbetade kring äldre personer med missbruksproblematik samt vad som finns skrivet i ämnet sedan tidigare. En kartläggning genomfördes där det framkom att det mesta av samarbetet inom kommunerna handlade om informella samverkansformer. Det var också tydligt att äldre och missbruk är ett eftersatt område såväl på ett praktiskt plan som när det gäller forskning och genomförda studier.

Under våren 2013 togs en projektplan fram för området äldre och missbruk utifrån kartläggningen och diskussioner som förts i Nestors FoU-råd. Ett projekt inom området kommer att påbörjas under 2014.

Lärande utvärdering och följeforskning

En ny form av stöd som Nestor har börjat erbjuda i projektarbeten är lärande utvärdering genom följeforskning (i fortsättningen kallat lärande utvärdering). Tanken är att med hjälp av lärande utvärdering stärka utvecklingsarbetet så att mer hållbara resultat uppnås. En viktig skillnad mellan en traditionell utvärdering och en lärande utvärdering är att i det traditionella arbetssättet sker utvärdering och avrapportering mot slutet av projektet medan i en lärande utvärdering sker detta parallellt med projektarbetet. Syftet är att tillföra ytterligare perspektiv till projektledning, arbetsgrupp och/eller styrgrupp så att projektet kan förändras och förbättras kontinuerligt medan det pågår. Nestor kommer att föreslå lärande utvärdering till utvalda projekt som passar för en

sådan. Det kan gälla både arbeten som drivs av en projektledare från Nestor och arbeten som är externt drivna av våra ägarorganisationer.

Under 2013 bildades en metodgrupp på Nestor med tre deltagare med forskarbakgrund och en som är doktorand med fokus på hållbart utvecklingsarbete. Under året har gruppen färdigställt ett dokument som beskriver lärande utvärdering på Nestor. Gruppen träffades cirka en gång per månad och diskuterade projekt där en lärande utvärdering pågick. Annat som diskuterades var metodfrågor inom lärande utvärdering men också andra typer av metod-frågor. En av deltagarna i metodgruppen läste under våren 2013 kursen "Lärande utvärdering genom följeforskning", 7,5 hp, vid Mälardalens högskola i Eskilstuna.

De projekt där lärande utvärdering ingått under 2013 var "Lokal värdegrund och lokala värdighetsgarantier i Haninge kommun" (påbörjades 2012 och pågick fram till december 2013), se sid 21 "Levnadsberättelse i Tyresö" (pågick under våren 2013), se sid 18 "Anhörigstöd" i Botkyrka (påbörjat hösten 2013), se sid 13 och "Undvikbar slutenvård, delprojekt 1 – webbkollen återinlagda" i Nacka (påbörjades i maj 2013), se sid 15.

Hållbar utveckling inom vård och omsorg om äldre – Organisatoriska, institutionella och kulturella perspektiv

Detta forskningsprojekt är ett samarbete mellan Nestor FoU-center och Linköpings universitet, Institutionen för beteendevetenskap och lärande. Projektet finansieras av Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) och inkluderar en doktorand (Emanuel Åhlfeldt), som har en delad tjänst mellan Nestor FoU-center och forskarutbildning i sociologi vid Linköpings universitet.

Syftet med studien är att förklara hur resultat från utvecklingsprojekt i äldreomsorgen och äldrevården kan integreras i den ordinarie organisationen för att nå långsiktiga effekter för brukare och verksamhet. Bakgrunden är att det inom vård och omsorg om äldre drivs många utvecklingsprojekt, men att ett vanligt problem är att dessa ofta är kortsiktiga och brister när det gäller hållbara förändringar i det praktiska arbetet. Det finns en omfattande forskning kring implementering av metoder och specifika arbetssätt i olika verksamheter, men kunskapen är dock begränsad om hur utvecklingsprojekt kan leda till långsiktiga effekter.

Datainsamling genomförs i Nestors kommuner och landsting. Studien utgår från en interaktiv forskningsansats och problemformuleringen har diskuterats i Nestors FoU-råd för att forskningsfrågan ska vara relevant för verksamheten. Under 2013 har fokus varit på analysarbete och genomförande av analysseminarier. Seminarierna har syftat till att återkoppla preliminära resultat till deltagande verksamheter, att validera tolkningar samt att i dialog med berörda få nya perspektiv som kan användas i det fortsatta analysarbetet.

3.2 Utveckling

Anhöriga

Implementering av anhörigstöd

Under våren 2013 inbjöds representanter för kommunernas anhörigstöd till Nestor för att diskutera Socialstyrelsens vägledning *"Stöd till anhöriga – vägledning till kommunerna för tillämpning av 5 kap. 10 § socialtjänstlagen"*. Vägledningens syfte är att vara ett stöd för implementering av anhörigstöd inom kommunens berörda verksamheter (med berörda verksamheter menas här verksamheter som lagen syftar på, således de verksamheter som kommer i kontakt med anhöriga inom hela socialtjänsten). Representanterna var mycket positiva till vägledningen och dess innehåll men hade som invändning att materialet kunde anses vara för omfattande för att på ett enkelt sätt användas ute i kommunernas verksamheter.

Förslaget blev att Nestor tillsammans med representanterna för kommunernas anhörigstöd arbetar fram ett underlag med frågeställningar utifrån Socialstyrelsens vägledning i syfte att kunna samla fokusgrupper ute i kommunerna. Fokusgrupperna skulle sedan utifrån frågeställningarna diskutera hur anhörigstödet skulle kunna implementeras i kommunens berörda verksamheter.

Intresset för ett vidare arbete har inte varit så stort från kommunernas sida. Botkyrka är den kommun som har valt att arbeta vidare med Nestor när det gäller fortsatt implementeringsarbete. Det arbetet sker från Nestors sida genom följeforskning som påbörjades under hösten 2013 och kommer att fortsätta under 2014, se sid 13.

Demens

Lokala vård- och omsorgsprogram

Nestor FoU-center har under flera år arbetat med att omsätta Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård- och omsorg vid demenssjukdom 2010 till lokala vård- och omsorgsprogram. Arbetet kan ses som en fortsättning på det arbete som inleddes 2010-2011 då Nestor anordnade lokala workshops och gjorde en kartläggning av de lokala vård- och omsorgskedjorna. I Haninge och Tyresö fastställdes programmen 2012 och under 2013 blev även Nynäshamns och Botkyrkas program klara. Under år 2013 fick Nestor beställningar från Huddinge och Södertälje kommun om att bistå med projektledning för utvecklandet av lokala vård- och omsorgsprogram. Programmen beräknas bli klara under 2014.

Levnadsberättelsen

Tyresö kommun har beslutat att levnadsberättelsen ska erbjudas till alla äldre som beviljats ett biståndsbeslut. Nestor har under projektets gång genomfört flera delmoment. Ett pilotprojekt genomfördes i en hemtjänstgrupp som följdes upp med en enkät för att belysa svårigheter och problematik för personalen att introducera "Levnadsberättelsen" till sina kunder/vårdtagare.

Efter pilotprojektets avslut och utvärdering reviderades Nestors häfte ”Levnadsberättelse” där bland annat ett samtycke har infogats. Den nya versionen har öppna frågeställningar med inspirationsord och nya illustrationer.

Till den nya levnadsberättelsen har även skrivits en vägledning för vård- och omsorgspersonal.

Under hösten har 24 dokumentationsombud utbildats vid tre tillfällen med utgångspunkt i det nya vägledningsmaterialet. I utbildningen ingick uppgifter att genomföra både individuellt och på sin arbetsplats. Utvärderingen visade att samtliga deltagare upplevde att de hade fått en betydligt större kunskap kring vad innebörden med en levnadsberättelse är och hur den kan användas för en personcentrerad vård och omsorg.

Själva implementeringen av verktyget ”Levnadsberättelse” sker under våren 2014 där all personal ska använda sig av vägledningsmaterialet.

Södertälje kommun har också beslutat att använda levnadsberättelsen som verktyg för en personcentrerad vård och omsorg. Under januari – mars 2014 ska ett pilotprojekt genomföras på ett särskilt boende i Södertälje med utbildning i vägledningsmaterialet till ”Levnadsberättelsen”.

Nätverk för demensteam

I november 2013 träffades representanter från ägarkommunerna som just har startat, eller som sedan länge har demensteam. Det var 17 deltagare från sju olika kommuner. Alla var överens om vikten och nyttan av att träffas och diskutera gemensamma problemområden och kunna utveckla demensteamen på hemmaplan. Nätverket fortsätter under 2014 och nästa nätverksmöte är planerat till februari 2014.

Förebyggande och rehabiliterande arbete

Falldokumentation

Falldokumentation – att samverka efter en fallhändelse. En gemensam rutin mellan hemtjänstverksamheter och vårdcentraler i Haninge. Nestor har tillsammans med Brandbergens vårdcentral, Rudans vårdcentral, kommunens hemtjänst och HSB Omsorg AB tagit fram en gemensam rutin för falldokumentation efter fallhändelser. Projektet pågick under 2012 och 2013. Syftet med rutinen var att samtliga verksamheter skulle arbeta på samma sätt, att den enskilde äldre skulle involveras mer i det förebyggande arbetet samt att återkoppling på fallrapporter skulle ske mellan vård och omsorg. I projektet reviderades även Haninge kommuns gemensamma blankett för fallrapportering. I maj 2013 godkändes rutinen av samtliga berörda verksamheter i Haninge.

Projektet rapporterades i en internrapport. På uppdrag från projektets styrgrupp genomfördes en föreläsning i ämnet Fallprevention ur ett samhällsperspektiv dit samtliga aktörer från äldreomsorgen och vårdcentralerna i Haninge var inbjudna.

Nätverk för sjukgymnaster och arbetsterapeuter

Som en del i området förebyggande och rehabiliterande arbete driver Nestor arbete med gemensamma utvecklingsträffar för sjukgymnaster och arbetsterapeuter inom kommun och landsting. Under 2013 genomfördes fyra utvecklingsträffar där drygt 20 medarbetare från de olika verksamheterna deltog. Under 2014 kommer detta arbete att fortsätta.

Mat, måltider och nutrition

Matlust i ord & bild

Nestor publicerade under 2012 en kostbilderbok vid demenssjukdomar, som riktar sig till både närstående samt vård- och omsorgspersonal på sjukhus, vårdcentraler, äldreboenden och inom hemtjänsten.

Bokens fokus är att med hjälp av illustrativa bilder, ge läsaren goda tips och råd vid olika matsituationer och måltidsmiljöer, samt olika faktorer som påverkar matintaget vid demens. Det kan vara alltifrån att personal eller närstående dukar med färgkontraster, väljer särskilt anpassade bestick vid funktionshinder eller använder olika färger i matlagningen. Under 2013 har boken lanserats aktivt, både i form av frukostseminarium bland våra ägarorganisationer och i externa sammanhang.

Lilla kokboken

Lilla kokboken är en liten receptsamling som är framtagen av en hemtjänstenhet i Tyresö kommun och som Nestor har omarbetat när det gäller layout och en del av innehållet. Lilla kokboken innehåller lättlagade och enkla recept som tar mellan 20-30 minuter att tillaga. Syftet med receptsamlingen är att hemtjänstpersonal ska få inspiration och idéer till att laga nyttig och snabblagad mat åt sina brukare, samt att kokboken ska vara enkel att bära med sig i fickan för personalen. Lilla kokboken publicerades i början av 2013 och har därefter lanserats i olika sammanhang, både internt bland ägarorganisationerna och externt.

Psykisk hälsa

”NestorSvarar”

Den webbaserade handledningstjänsten (som tidigare hette NestorDirekt), ”NestorSvarar” riktar sig till vård- och omsorgspersonal som har frågor om äldre med psykisk ohälsa eller BPSD-problematik. Tjänsten har utvecklats under året med bland annat en kortare handläggningstid för att få svar på frågorna. ”NestorSvarar” kan även användas som ett verktyg för att hitta kunskap inom området utan att själv ställa en fråga. En lanseringsstrategi för 2014 har tagits fram med bland annat nya flyers.

Värdighetsgarantier

Den 1 januari 2011 kom en ny skrivning i Socialtjänstlagen om en nationell värdegrund. Som en del i att omvandla den nationella värdegrunden till en konkret praktik hade kommunerna möjlighet att söka ekonomiska medel för lokalt värdegrundsarbete.

Värdegrundsarbete i Haninge kommun

Haninge kommun arbetade, tillsammans med Nestor, under 2012 med att ta fram en lokal värdegrund och en lokal värdighetsgaranti för äldreomsorgen i kommunen. Det framtagna förslaget till lokal värdegrund och värdighetsgaranti hanterades och beslutades i äldrenämnden den 18 december 2012. Värdegrundsarbetet fortsatte under 2013, med fokus på att integrera den lokala värdegrunden och värdighetsgarantin i de verksamheter som berörs.

En serie av strategiseminarier, som påbörjats i slutet av 2012, fortsatte under 2013. Strategiseminarier riktade sig till enhetschefer inom berörda verksamheter samt biståndshandläggare. Under strategiseminarierna diskuterades frågor om roller i värdegrundsarbetet, vad de tre begrepp (omtanke, ödmjukhet, engagemang) som Haninges värdegrund vilar mot innebär, erfarenheter och idéer kring utvecklingsarbete samt den äldre i fokus för värdegrundsarbetet. Strategiseminarier leddes av en projektledare från Nestor. Parallellt med strategiseminarierna sammanställdes även en vägledning – *Lokal värdegrund och värdighetsgaranti. En vägledning för värdegrundsarbetet inom äldreomsorgen i Haninge* – som ett stöd för det fortsatta värdegrundsarbetet i Haninge.

Aktiviteterna inom projektet avslutades i september 2013. En internrapport skrevs under hösten som överlämnades till styrgruppen i januari 2014.

Lokala värdighetsgarantier i Södertälje kommun

Nestor fick i uppdrag att ta fram ett förslag till lokala värdighetsgarantier för Södertälje kommun. Arbetet pågick under perioden april – december 2013. Kommunen hade tidigare genomfört en undersökning om medborgares och personals synpunkter på vad man ser som viktigt inom äldreomsorgen. Resultatet från denna undersökning fungerade som underlag för Nestors arbete.

Ett förslag till värdighetsgarantier för biståndsbedömning, hemtjänst samt vård- och omsorgsboende överlämnades till styrgruppen för projektet i oktober 2013. Förslaget hanterades i äldrenämnden den 18 december, nämnden beslutade enligt förslaget.

En internrapport för projektet överlämnades till styrgruppen i början av januari 2014. Rapporten diskuterades och godkändes vid ett möte med styrgruppen den 9 januari 2014.

Övrigt

Samtal med bilder

Ett arbete med att ta fram en modell för intervjuer med personer med demenssjukdom har påbörjats. I modellen används bilder som den äldre får ta ställning till. Sex provintervjuer med personer med demenssjukdom genomfördes i juni, tre intervjuer med personer som inte hade en demenssjukdom genomfördes i september.

Tre möten med andra institutioner med arbeten som berör samma område som i projektet *Samtal med bilder* genomfördes under hösten:

- Logopedkliniken, Karolinska sjukhuset
- Teologiska högskolan, Stockholm
- Socialstyrelsen

Mötena genomfördes för att få erfarenheter och synpunkter från utomstående personer. Projektet fortsätter under 2014.

Senior alert – en del i satsningen ”Bättre liv för sjuka äldre”.

KSL/SLL har tilldelat Nestor FoU-center en tjänst på 100 procent för utvecklingsledare för Senior alert, i satsningen Bättre liv för sjuka äldre. På Nestor har det under 2013 varit två projektledare som har delat på uppdraget och som samarbetat med övriga utvecklingsledare i team Stockholms län tillhörande Stiftelsen Äldrecentrum.

Utvecklingsledarna vid Nestor har haft som främsta uppdrag att stötta och utbilda verksamheter på Södertörn i att använda registret. De verksamheter som använder sig av Senior alert är främst äldreboenden, korttidsboenden, geriatriker, ASIH och vårdcentraler. Utvecklingsledarna har under året genomfört olika aktiviteter för dessa verksamheter samt övriga verksamheter i Stockholms län som anslutit sig till Senior alert:

- Informationsträffar och registerutbildningar för chefer och vård- och omsorgspersonal.
- Administrativt stöd till verksamheter som ska teckna avtal med registret.
- Följt verksamheternas resultat och återkopplat om detta till berörda chefer.
- Arrangerat och hållit i inspirationsdagar med olika teman.

Under hösten har utvecklingsledarna i team Stockholm samarbetat med Senior alert i Senior alerts teamutbildning. Dessutom har utvecklingsledarna vid Nestor drivit ett utvecklingsprojekt med syfte att stötta verksamheter i att använda statistik från Senior alert i sitt förbättringsarbete. Sex enheter vid vård- och omsorgsboenden har följts i att sätta upp mål och forma rutiner för sina förebyggande teaminsatser. Enheterna har skapat rutiner för att involvera den enskilde äldre, närstående samt samtliga yrkesgrupper i teamet. Struktur har skapats för att riskbedöma alla, följa upp insatta åtgärder och skapa gemensam målbild för insatserna. Enheterna har satt mål som de kommer att följa upp under våren 2014. Projektet avslutas under 2014.

Externa uppdrag

Nationell lansering av webbutbildning

För 2013 tilldelades Nestor FoU-center av Socialdepartementet 420 000 kronor för att lansera och förvalta webbutbildningen inom äldrepsykiatri "Våga fråga – våga se!". Läs vidare om lanseringsaktiviteterna som genomförts inom ramen för dessa pengar, på sid 37.

3.3 Utbildning

Behovsbedömning

Webbutbildning i social dokumentation

En webbaserad utbildning i Social dokumentation har färdigställts. Den är en guide för baspersonal som i sitt arbete har dokumentationsplikt enligt socialtjänstlagen. Utbildningen ger kunskap i varför, hur och vad man ska dokumentera. Den innehåller fakta och praktiska övningar och tar cirka 45 minuter att genomföra. Efter genomförd utbildning kan man skriva ut sitt intyg. Utbildningen finns tillgänglig på Nestors hemsida.

Lansering har skett internt med utbildning för chefer, via frukostmöten, på konferenser och mässor samt hos privat vårdgivare. En flyer är framtagen, den sprids vid alla våra evenemang. Utbildningen har även lanserats och sålts till externa kommuner, se vidare på sid 39.

Demens

BPSD - utbildning

En utbildning om BPSD har erbjudits personal inom äldreomsorg, geriatriken och primärvården i Nestors ägarkommuner. Även hela team från arbetsplatser har välkomnats. Syftet med utbildningen har varit att öka kunskapen och förståelsen av BPSD utifrån ett icke farmakologiskt synsätt. Utbildningen har varit fördelad på tre halvdagar under året och har ägt rum i kommunhuset i Haninge. Två utbildningstillfällen ägde rum under våren och ett tillfälle under hösten. Cirka 140 personer har deltagit vid varje tillfälle.

Utbildningen har varit i föreläsningsform och utgått från icke farmakologiska metoder av BPSD där olika verktyg och metoder för att kunna hitta aktiviteter som lugnar den äldre med oro uppvisats.

Nestor har även haft en fördjupad BPSD-utbildning som har riktas till specialister inom området demens där en metod har uppvisats som utgår från ett må-bra perspektiv för den äldre. Utbildningen har varit en halvdagsutbildning och ägt rum under hösten.

Förebyggande och rehabiliterande arbete

Webbutbildning inom fallprevention

Nestor FoU-center fick år 2012 i uppdrag att ta fram en webbutbildning om fallprevention, riktad till personal inom äldreomsorg och äldreomsorg. Utbildningen vänder sig i första hand till omsorgspersonal men är även lämplig för personal vid vårdcentral. Utbildningens längd är cirka en timme. Utbildningen togs fram under 2013 tillsammans med Nynäshamns kommun samt Stockholms läns landsting. Utbildningen finns nu tillgänglig på Nestors hemsida och används av Nestors ägarorganisationer samt har lanserats externt utanför Nestors ägarorganisationer, se sid 39.

Läkemedel

Läkemedel och äldre - Utbildning för sjuksköterskor

Det finns behov av ökad kunskap och kompetensutveckling inom området äldre och läkemedel för personal både inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Sjuksköterskor är nyckelpersoner och har ofta rollen som spindeln i nätet när det gäller läkemedelsfrågor och behöver därför kontinuerlig kompetenshöjning inom området äldre och läkemedel.

Nestor genomförde därför under våren 2013 på uppdrag av styrgruppen tre utbildningstillfällen om äldre och läkemedel riktad till verksamma sjuksköterskor i Nestors ägarorganisationer. Utbildningen omfattade en heldag och totalt deltog 35 personer vid utbildningsdagarna. Utvärdering av utbildningen visar att i stort sett alla upplevde den som mycket bra och att den gav ny kunskap och nya insikter inom området. Ytterligare två utbildningstillfällen kommer att genomföras under våren 2014.

Läkemedel och äldre - Utbildning för vård- och omsorgspersonal

Det finns behov av ökad kunskap och kompetensutveckling inom området äldre och läkemedel för personal både inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Läkemedel är den vanligaste behandlingen för gruppen de mest sjuka äldre. Som kontaktperson till den boende har vård- och omsorgspersonal en viktig roll att följa och återföra förändringar i de boendes hälsa. Det finns därför ett kontinuerligt behov av kompetenshöjning inom området äldre och läkemedel.

Nestor genomförde därför under 2013 på uppdrag av styrgruppen fem utbildningstillfällen om äldre och läkemedel riktad till vård- och omsorgspersonal verksamma inom Nestors ägarorganisationer. Utbildningen omfattade en halvdag och totalt deltog ca 110 personer vid utbildningsdagarna. Utvärdering av utbildningen visar att i stort sett alla upplevde den som mycket bra och att den gav ny kunskap och nya insikter inom området. Ytterligare fem utbildningstillfällen kommer att genomföras under våren 2014.

Psykisk ohälsa

Webbutbildning i äldrepsykiatri: ”Våga fråga – våga se!”

Den webbaserade utbildningen ”Våga fråga – våga se!” består av 6 fristående utbildningsmoduler. Innehållet i modulerna handlar om lagar, ansvar och begrepp, olika sjukdomstillstånd med fakta, övningar och reflektionsfrågor samt idéer och förslag på hur man kan förändra sin verksamhet för att kunna erbjuda stöd och hjälp vid psykisk ohälsa. Till utbildningen finns även ett fördjupningsmaterial om allmän psykiatri. Det passar bra att läsa om man vill göra en särskild prövning i gymnasiekursen ”Psykiatri 1” 100 poäng på Komvux.

Webbutbildningen finns tillgänglig på Nestors hemsida och på Socialstyrelsens kunskapsguide: www.kunskapsguiden.se/psykiatri.

Under 2013 har lansering skett både internt i våra ägarkommuner och i hela landet via annonser i tidningar och på mässor och konferenser, se vidare sid 37. Flyers har gjorts för utbildningen och de sprids vid alla våra evenemang och möten. Utbildningen har presenterats på KI:s utbildning för äldresjuksköterskor.

Utbildningen var i april 2013 en av tre nominerade kandidater till Vitalispriset.

Övrigt

Nestor har under året tillhandahållit support för de tre webbutbildningarna (Våga fråga – våga se!, Minska risken för fall och Social dokumentation) samt handledningstjänsten Nestor Svarar. Supporten har gällt stöd till användare av de olika utbildningarna avseende inloggning, registrering, användarsupport och övriga frågor.

3.4 Kunskapsspridning

3.4.1 Publikationer

Under året har Nestor FoU-center presenterat tre publikationer med syfte att sprida resultat och metoder till andra som arbetar med äldre människor, men även att upplysa de äldre själva.

Allt material finns för beställning eller nedladdning via webbplatsen. För Nestors ägarorganisationer, inklusive privata utförare av vård och omsorg, är alla publikationer gratis och till dessa har Nestor levererat totalt 8 700 exemplar. Dessutom har nästan 1 200 publikationer sålts utanför Nestors upptagningsområde till kommuner, landsting, företag, privatpersoner och andra. Flera publikationer har beställts och används av utbildningsanordnare ute i landet. Under året har två verktyg tagits fram, Levnadsberättelse, reviderad och Vägledning till levnadsberättelsen, tillsammans har de levererats i 3 365 exemplar. En handbok har tagits fram, Lilla kokboken, och levererats i 981 exemplar.

Nedan följer listor över Nestors publikationer. Där priser finns angivna är de exklusive moms och porto. Minsta beställning från webbplatsen är 150 kr.

FoU-rapporter

Under 2013 har inga FoU-rapporter publicerats.

Titel	Utkom år	Tryckt eller för nedladdning
Egenvård eller hälso- och sjukvård? – om samverkan mellan landstingsfinansierad sjukvård och kommunal hemtjänst	2012	Endast för nedladdning
Läkemedelsgenomgångar och läkemedelsberättelse i primärvården – ett kvalitetsprojekt vid Nynäshamns vårdcentral	2012	Endast för nedladdning
Test av SeniorminiQ – ett dataprogram som syftar till ökad delaktighet och engagemang i den egna läkemedelsbehandlingen	2012	Endast för nedladdning
Mot en personcentrerad vård och omsorg. En analys av den svenska demensvården och omsorgen	2011	Nestor FoU-centers Skriftserie nr 01/11
Kartläggning av vård- och omsorgsbehov hos personer med långvarig psykisk funktionsnedsättning i Södertälje äldreomsorg	2011	Endast för nedladdning
Vägen till strukturerade läkemedelsgenomgångar i primärvården – fem olika arbetssätt med utgångspunkt från HemmaDAKS-modellen	2011	Endast för nedladdning
"Det är en trygghet att veta att möjligheten finns" – en studie om anhörigvårdares nyttjande av stödformen avlösning i hemmet	2011	Endast för nedladdning
Läkemedel i hemmet – en studie av den faktiska läkemedelsanvändningen	2011	Endast för nedladdning
Nog kan jag handskas med ett dussin tjejer" Utvärdering av Trygg Hem	2011	Endast för nedladdning
Föreställningar om äldre personers samlevnad och relationer. En studie om förhållanden, relationer och anhörigskap sent i livet	2011	Endast för nedladdning
Pedagogiska måltider vid matleverans till hemmet. Ett pilotprojekt i Södertälje kommun	2010	Endast för nedladdning
Hur publicerat material kommer till användning i praktiken. Uppföljning av Nestor FoU-centers handbok <i>Mat och ätande för äldre</i>	2010	Endast för nedladdning
Salutogent synsätt i handläggningsprocessen? En studie av biståndshandläggningen i Södertälje kommun	2010	Endast för nedladdning
Utvecklat profilerarbete? Uppföljning av projektet <i>Mat och måltider för äldre i Haninge</i>	2010	Endast för nedladdning

Verktyg och arbetssätt i verksamheten. Uppföljning av projektet <i>Mat och måltider för äldre i Värmdö</i>	2010	Endast för nedladdning
Vad har hänt sen sist? Uppföljning av utbildning och förbättringsarbete inom kost och nutrition i Södertälje kommun	2010	Endast för nedladdning
Vad fortlever från utbildningen Rehabiliterande och aktiverande förhållningssätt? Uppföljning ett år efter avslutad utbildning	2010	Endast för nedladdning
Aktivitet, delaktighet och egna önskemål. Rehabiliterande och aktiverande förhållningssätt i äldreomsorgen. En utvärdering med kvalitativa intervjuer och EQ-5D	2009	Endast för nedladdning
Från ansökan till uppföljning. Om ett utvecklingsprojekt avseende processen för bostadsanpassningsbidrag	2009	Endast för nedladdning
Genomgångar av läkemedel och nutrition i särskilt boende. En pilotstudie på ett boende i Haninge kommun	2009	Endast för nedladdning
Hemma-DAKS. Läkemedelsgenomgångar i samverkan för äldre personer i ordinärt boende, anslutna till hemsjukvård	2009	Nestor FoU-centers Skriftserie nr 02/09
Mat för äldre – viktigt för alla. Om ett genombrottsprojekt och uppföljning ett år senare	2009 (upplaga 2)	Nestor FoU-centers Skriftserie nr 03/09
Rehabiliterande och aktiverande förhållningssätt. Utvärdering av en utbildning på Region Gotland	2009	Endast för nedladdning
Socialt innehåll. Om förändringsarbete för enhetschefer i äldreomsorgen	2009	Nestor FoU-centers Skriftserie nr 01/09
Socialt innehåll i dagen för äldre. Tio förbättringsarbeten inom äldreomsorgen	2007	Nestor FoU-centers Skriftserie nr 01/07
Vardagsrehabilitering inom äldreomsorgen. Projektredovisning, resultatutvärdering och lärarhandledning	2007	Nestor FoU-centers Skriftserie nr 02/07
Minnesutredning: hur, för vem och vad leder den till? En rapport om projektet Samverkan kring personer (65+) med demenssjukdom	2006	Nestor FoU-centers Skriftserie nr 05/06
Nej till särskilt boende – vad händer sen?	2005	Nestor FoU-centers Skriftserie nr 02/05
Nestormodellen. Ett äldre FoU under uppbyggnad	2004	Nestor FoU-centers Skriftserie nr 01/04

Broschyrer

Under 2013 har inga broschyrer tryckts.

Titel	Utkom år	Pris
Egenvård – eget ansvar för läkemedel eller andra hälso- och sjukvårdsinsatser. Här klargörs vad begreppet egenvård innebär och vem som har ansvar för egenvården.	2012	–
Tänk efter före (cd). Goda vanor för att förebygga fallolyckor Bra att veta om läkemedel	2010	80:–
Personalens anteckningar om dig. Kort information om hur äldreomsorgen arbetar och hur du själv kan påverka det stöd du får och det som skrivs	2009	20:–/10 st
Tänk efter före. Bra att veta om läkemedel	2007	20:–
Tänk efter före. Goda vanor för att förebygga fallolyckor	2006	20:–

Studiematerial

Inget studiematerial har publicerats 2013.

Titel	Utkom år	Pris
Må bra – med eller utan läkemedel För personal som arbetar inom vård och omsorg	2011	150:–
Må bra – med eller utan läkemedel För dig som leder utbildningar för personal inom vård och omsorg	2011	160:–
Mat och ätande för äldre Ett studiecirkelmateriel för dig som arbetar med vård och omsorg om äldre	2011	80:– ***
Fallprevention. Studiehandledning	2010	80:–
Demenshandikapp och bemötande. Studiehandledning	2010	80:–
Socialt innehåll. Verktyg för förändring inom vård och omsorg om äldre	2010	150:–
Din penna behövs! Ett studiematerial om social dokumentation	2009	80:–
Må bra – med eller utan läkemedel För dig som leder utbildningar för äldre personer, deras närstående eller personal	2009	160:– *
Må bra – med eller utan läkemedel För äldre personer och deras närstående	2009	150:– *
Rehabiliterande & aktiverande förhållningssätt. Studiehandledning för dig som arbetar inom särskilt boende	2008	80:– **

Rehabiliterande & aktiverande förhållningssätt. Studiehandledning för dig som arbetar inom vård och omsorg	2007	80:– **
*) Paketpris för ett häfte för handledare och fem häften för deltagare 700:–. Paketpris för ett häfte för handledare och tio häften för deltagare 1200:– ***) Paketpris för fem studiehandledningar och en rapport nr 02/07 500:– ***) Paketpris för ett exemplar av handboken Mat och ätande för äldre och ett studiecirkelmateriel 150:–		

Verktyg

Två verktyg har publicerats 2013.

Titel	Utkom år	Pris
Vägledning till levnadsberättelsen	2013	40:–
Levnadsberättelse, reviderad	2013	40:– *
Dokumentation. Planering, genomförande & uppföljning av insatser inom äldreomsorgen	2010	430:–
Att arbeta med utveckling. Modell för kollegialt utbyte och lärande	2009	80:–
Levnadsberättelse	2009	40:– *
Manual för kartläggning – utredning – uppdrag. Tre viktiga delar i handläggningen	2009	–
Verktyg för individuell bedömning av mat och matsituation för äldre	2009	80:–
Fallrapport samt instruktion	2008	40:–
Fallriskbedömning samt instruktion. Ordinärt boende	2008	40:–
Fallriskbedömning samt instruktion. Särskilt boende	2008	40:–
Mat och ätande för äldre. En handbok för dig som arbetar med vård och omsorg om äldre	2008	80:–
Samordnad vård- och omsorgsplanering. Broschyr för patienter och anhöriga	2008	20:–
Samordnad vård- och omsorgsplanering Manual för personal	2008	40:–
*) Paket om fem stycken levnadsberättelser 160:–		

Handböcker

En handbok har publicerats 2013.

Titel	Utkom år	Pris
Lilla kokboken	2013	40:–
Matlust i ord & bild. Tips och råd om matsituationen – för dig som ger vård och omsorg till en person med demenssjukdom	2012	80:–
Så gör du demensvården bättre!	2011	40:– *
*) Paket om fem stycken handböcker 160:–		

Läroböcker

Ingen lärobok har publicerats 2013.

Titel	Utkom år	Pris
Fallprevention. Riskfaktorer och åtgärder för att förhindra fallolyckor bland äldre (Liber)	2009	165:–

Artiklar

- En artikel om Nestors webbutbildning om psykisk ohälsa: ”Våga fråga – våga se!”, till tidningen Ä, nr 2, 2013, skriven av Kerstin Marthinsen
- En artikel med titeln: ”Distriktssköterskan – spindeln i nätet vid läkemedelsgenomgångar i hemsjukvården”, till tidningen Ä, nr 3, 2013, skriven av Helén Lieberman-Ram

Konferenspaper

- Åhlfeldt, Emanuel (2013). Sustainable Development Work – Projects and Contextual Interaction. Presented at The International HELIX Conference 2013, Innovative Practices in Work, Organization and Regional Development – Problems and Prospects, 12-14 June, Linköping, Sweden.

3.4.2 Webbplats

Webbplatsens primära målgrupp är mellanchefer i Nestors ägarorganisationer, men fungerar för vilken annan målgrupp som helst. Webbplatsen innehåller aktuell information, bland annat:

- Blänkare och reportage som till största del handlar om vad som pågår på Nestor och i angränsande verksamheter.
- Information om Nestors alla projekt, pågående och genomförda
- Information om Nestors uppdrag och organisation
- Information om Nestors evenemang
- Information om försäljning och nerladdning av Nestors publikationer och webbutbildningar

Anmälningar till evenemang och beställningar av trycksaker sker i huvudsak via webbplatsen. För Nestors styrgrupp, FoU-råd och seniorråd finns en lösenordsskyddad sida där man hittar minnesanteckningar, adresslistor, verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser.

Från 1 januari till och med 31 december 2013 besöktes webbplatsen av drygt 11 000 unika besökare (= olika individer). Totalt hade webbplatsen 18 689 besök. Webbplatsen startade 1 april 2013. Siffror för antal besök på den gamla/föregående webbplatsen, januari till och med mars 2013, saknas.

3.4.3 Nyhetsutskick

Nyhetsbrevet skickas ut via det elektroniska verktyget Apsis. Nyhetsbrevet består av intervjuer, nyhetsartiklar och notiser. Nestors medarbetare har en kolumn där ett aktuellt ämne tas upp. Samtliga artiklar i nyhetsbrevet har en "läs mer"-länk som går till Nestors webbplats.

Utöver nyhetsbrevet skickar Nestor ut "direktmail" till samtliga chefer inom ägarområdet där personal och chefer bjuds in till evenemang eller utbildningar som riktas till specifika, eller samtliga, personalgrupper och chefer.

Spridning av nyhetsbrevet

Nyhetsbrevet har skickats ut till drygt 2 400 prenumeranter vid varje utskickstillfälle. Av dessa är cirka 700 prenumeranter inom Nestors ägarområde, och cirka 1 700 från övriga landet.

3.4.4 Evenemang

FoU-caféer

FoU-caféer anordnas kontinuerligt och har tidigare genomförts på olika platser inom Nestors upptagningsområde. Eftersom Nestor nu består av så många ägarorganisationer beslutades att caféerna skulle äga rum på en central plats inne i Stockholms innerstad eller nära pendeltågsstation som passar de flesta. Syftet med FoU-caféerna är att presentera praktisknära forsknings- och utvecklingsarbeten, främja samarbete och ge tillfälle till erfarenhetsutbyte. Under 2013 arrangerade Nestor två FoU-caféer:

FoU-café, 6 mars 2013, Folkets Hus i Hallunda, Botkyrka kommun, hade temat:

- *"Riskbruk och missbruk bland äldre – angår det oss?"*

Under eftermiddagen belystes skillnaden mellan missbruk, riskbruk och beroende samt hur man kan märka att en äldre person lider av ett missbruk. Tankar kring etiska dilemman som kan finnas inom äldreomsorgen och omsorgen när det gäller äldre och missbruk lyftes också och diskuterades i mindre grupper. Inbjuden föreläsare var *Ragnar Rasmussen*, leg psykiatrijukskötare inom allmänpsykiatri och missbruksvård. Antal anmälda: 62 personer.

FoU-café, 15 maj 2013, Frälsningsarmén, Söderkåren på Hornsgatan i Stockholm, hade temat:

- ”Egenvård – en viktig del av vardagen vid hjärtsvikt, diabetes och KOL”

Under caféet presenterades aktuella kunskaper om hjärtsvikt, diabetes och KOL som alla räknas till våra folksjukdomar. Det gavs även tips på hur man som personal inom vård och omsorg kan stödja och motivera de äldre att utföra sin egenvård. Föreläsare under dagen var: *Gunilla Ekestam Zweig*, specialist i geriatrik och internmedicin vid Handens vårdcentral som talade om de tre folksjukdomarna ur den äldres perspektiv, *Nana Waldrén*, sjuksköterska och forskarstuderande, Södertälje sjukhus som talade om egenvård vid hjärtsvikt, *Marianne Pegelow*, distriktssköterska och utvecklingsledare inom diabetes, Centrum för allmänmedicin, som diskuterade stöd till egenvård vid diabetes och *Maria Henriques*, sjukgymnast, Handens vårdcentral som gav tips och råd för att ge stöd åt äldre personer med KOL. Antal anmälda: 48 personer.

Nestor har upplevt positiv respons från båda caféerna. Förslag till teman har kommit från Nestors FoU-råd. Spridningen mellan deltagarna från de olika kommunerna och primärvården har varit god. När det gäller temat om missbruk fungerade caféet också som god inspiration och kunskapsinhämtning för Nestors fortsatta planering av kommande projekt inom området. Detta år genomfördes endast två caféer, på grund av Nestors 10-årsjubileum som skulle prioriteras.

Nestordagen 2013

2013 var det året då Nestor firade sitt tioårsjubileum och detta skulle uppmärksammas och firas på ett festligt sätt. Årets Nestordag blev ett bra tillfälle att uppmärksamma Nestors verksamhet genom åren och blicka både bakåt och framåt i tiden. Nestordagen ägde rum den 17 oktober 2013, på Citykonferensen i centrala Stockholm. Syftet med dagen var att träffas för att fira Nestor 10 år, inspireras och lyssna till kloka ord av inbjudna talare. Dagen inleddes med representanter från Nestors styrgrupp i form av *Ewa Kardell*, ordförande i styrgruppen, Haninge kommun, och *Marie-Louise Kain*, Stockholm läns landsting samt *Britt Almberg*, FoU-chef. Därefter hölls en inspirerande föreläsning av *Barbro Westerholm*, läkare, forskare och riksdagsledamot med rubriken ”Hela livet ska levas – också sista sträckan”. Efter en mingelstund med festligt tilltugg talade *Dan Hasson*, författare, forskare vid Karolinska Institutet och Stressforskningsinstitutet om ”Humor, stress och hälsa – myter och sanningar”. Dagen avrundades med några avslutande ord framförda av *Kenneth Sjökvist*, Nestors seniorråd.

Målgrupp: Anställda inom vård och omsorg i Nestors ägarorganisationer, politiker eller andra med anknytning till äldre frågor. Eftersom evenemanget var ett tioårsjubileum, skickades ett antal personliga inbjudningar till olika personer och organisationer som Nestor samarbetat/samverkat med genom åren, på lokal, regional och nationell nivå.

Varje ägarorganisation fick ett antal VIP-inbjudningar att dela ut till lämpliga personer inom organisationen. Antalet anmälda: 149 personer.

Chefsdagen 2013

Nestors Chefsdag genomfördes den 27 november 2013 med temat: *"Att leda sig själv och andra"*. För att kunna arbeta med utveckling och förändring krävs ett bra ledarskap med en ledare som är trygg i sin yrkesroll; detta var grunden för Chefsdagen. Syftet med dagen var att reflektera över hur olika ledarskap kan uppfattas, och hur en verksamhet kan ledas och utvecklas ihop med personalen.

Målgrupp: Chefer och ledare inom vård och äldreomsorg verksamma inom Nestor FoU-centers ägarorganisationer. Deltagande samt lunch var kostnadsfritt.

Föreläsningar under dagen:

- "Det välkomnande ledarskapet", *Jan Gunnarsson*, författare, föreläsare, VD för Vårdskapet
- "Äldreomsorgen och livets resa", *Lars Gustafsson*, föreläsare, utbildare, konsult
- "Hållbart utvecklingsarbete – Hur kan vi skapa långsiktiga effekter med projekt?" *Emanuel Ahlfeldt*, projektledare, Nestor FoU-center, doktorand, Linköpings universitet
- "Socialt innehåll – från projekt till arbetssätt", *Karin Björk*, resultatenhetschef, Ljungbackens vård- och omsorgsboende, Södertälje
- Moderator under dagen var *Helén Lieberman-Ram*, samordnare Nestor FoU-center

Utvärderingen av Chefsdagen visade att alla deltagare var mycket nöjda med de presentationer som de fått ta del av under dagen. Ett antal förslag på kommande teman för Chefsdagar kom fram i utvärderingen som Nestor tar till sig. Antal anmälda: 145 personer

3.4.5 Konferensdeltagande

Konferensdeltagande är ytterligare en viktig kanal för att sprida kunskap och vetskap om Nestor och Nestors projekt, publikationer och webbutbildningar, både för ägarorganisationer och externt. Nestor är utställare med bokbord och/eller bidrar med en talare. Nestor deltar även i egenskap av åhörare på viktiga konferenser.

Aktiv medverkan vid konferenser

Vid följande externt arrangerade konferenser och seminarier har Nestor FoU-center medverkat som föredragshållare och/eller utställare under 2013. Vid dessa konferenser deltog Nestor även som åhörare.

Datum 2013	Evenemang	Plats/ort	Arrangör
5 mars	Huddinge Pensionärsråd	Huddinge	Huddinge kommun
7 mars	Nationella Demensdagen	Stockholm	Akademi Forum
15 mars	Brukarinflytande i forskning och praktik, Nationellt symposium FORSA	Stockholm	FORSA (Förbundet för forskning i socialt arbete)
17 april	Vitaliskonferensen	Svenska mässan, Göteborg	Vitalis
2 maj	Fallprevention	Värmdö	Seniorcenter Diamanten
12-14 juni	Innovative Practices in Work, Organization and Regional Development – Problems and Prospects	Linköping	Linköpings universitet
1 juli	Almedalsveckan 2013	Gotland	Haninge kommun
12 september	Stockholms läns demensdag	Stockholm	Demenscentrum m.fl.
12 september	Rikare äldreliv i Värmdö	Värmdö	Värmdö kommun
1 oktober	Äldremässa i Haninge	Haninge	Haninge kommun
5 oktober	En dag för anhöriga	Stockholms Stadshus	Stockholms stad, NKA, Demenscentrum
23-24 oktober	Planeringsdag	Liljeholmen	Aleris
24-25 oktober	Äldreomsorgsdagarna 2013: Livet som gammal	Stockholm	Tidningen Äldreomsorg /Gothia Fortbildning
28 november	Förutsättningar för att driva utvecklingsarbete	Linköping	Helix/Linköpings universitet
4 december	Äldre och psykisk (o)hälsa	Norra Latin, Stockholm	Expomedica
5-6 december	Rikskonferens för sjuksköterskor inom äldreomsorg	Bonniers Conference Center, Stockholm	Riksföreningen för sjuksköterskor inom äldreomsorg
16 december	Psykisk ohälsa – hur kan jag agera som god man och förvaltare?	Örebro	Överförmyndarkansliet i Örebro

Deltagande vid konferenser

Vid följande externt anordnade konferenser och seminarier har Nestor FoU-center deltagit som åhörare under 2013:

Datum 2013	Evenemang	Ort	Arrangör
25 januari	Seminarium om aktionsforskning	Jakobsberg	FoU.nu
20 februari	Nätverksträff för Utvecklingsledare – Inspirationsdag – Inga onödiga sjukhusvistelser	Stockholm	SKL
13 mars	Läkemedelsgenomgångar inom SKL	Stockholm	Stockholms läns landsting
18 mars	I forskningens framkant – aktuellt inom Äldres hälsa	Huddinge	LSR
19 mars	Nätverksträff	Stockholm	Sjukgymnasternas Demensnätverk
21 mars	Åldrande och äldreomsorg – vilka är dagens och morgondagens utma- ningar?	Stockholm	Äldrecentrum
22 mars	Interaktivt seminarium om patient- säkerhet	Stockholm	KSL
9 april	"Jag kommer att hålla dig i handen när du dör"	Stockholm	Äldrecentrum
10–11 april	Socialstyrelsens äldrekonferens – att få vara människa hela livet	Stockholm	Socialstyrelsen
23 april	Ledarskap i världen	Stockholm	Värdskapet
7 maj	Bättre liv för sjuka äldre med optimal läkemedelsanvändning	Stockholm	SKL
14 maj	Nätverksträff – Bättre liv för sjuka äldre	Stockholm	SKL
23 maj	Patientsäkerhetens dag – Patient med rätt att förändra vården	Stockholm	Dagens Medicin
23–24 maj	Framgångsrik äldreomsorg med fokus på kvalitet	Stockholm	Kompetensutvecklings- institutet
30 maj	Spridningsseminarium. Långsiktig utveckling – fördjupat lärande i omsorgen	Stockholm	Äldrecentrum och Lidingö stad
30 maj	Webbkollen-seminarium	Stockholm	SKL
5 juni	Regionkoordinatorsutbildning Senior alert	Stockholm	Senior alert
12 juni	Ledningskraft – Stockholm	Stockholm	KSL och SLL
19 juni	Interaktivt seminarium om ledningssystem	Stockholm	SKL

27 augusti	Livet pågår. Symposium	Stockholm	Ersta Sköndal högskola
3 september	Kunskapsdag om äldrepsykiatri	Stockholm	SKL
18 september	Nationella utvärderingskonferensen 2013	Stockholm	Teknologisk Institut
26 september	Metoder för uppföljning av socialtjänst	Stockholm	SKL
10 oktober	Förbättra äldres läkemedelsbehandling	Stockholm	SPF/PRO/Apoteket
6 november	Primärvårdsdagen – Hur går vi från motparter till partnerskap?	Stockholm	Dagens medicin
14 november	Patientsäkerhetsdag	Stockholm	Stockholms läns landsting
15 november	Möt chefer och utredare för vårdens nya myndigheter	Stockholm	Dagens medicin
2 december	Humsamverkans årskonferens – en samverkan i megaformat	Stockholm	Humsamverkan
6 december	Vård av äldre	Stockholm	Läkartidningen
12 december	ArbetSams slutkonferens	Stockholm	Lidingö stad/ Äldrecentrum

3.4.6 Kommunikation med Nestors ägarorganisationer

Lansering Södertörn – kunskapsspridning i Nestors ägarorganisationer

Under våren 2013 fattade styrgruppen beslut om att Nestor skulle starta ett arbete för att presentera och sprida kunskap om Nestors verksamhet och framtagna material för chefer inom Nestors ägarorganisationer. Syftet är att öka kännedomen om Nestor och de mer praktiska verktygen som finns samt öka användningen av dessa i verksamheterna. Ett annat syfte är att etablera flera kontakter med chefer och ledare på olika nivåer i verksamheterna, lyssna in deras behov, förutsättningar och önskemål samt erbjuda stöd från Nestor i deras utvecklings- och förändringsarbeten. Främsta målgrupp har varit chefer och ledare från utförarleden både i kommunal och privat regi (vård- och omsorgsboende, hemtjänst, hälso- och sjukvårdsenheter inom kommunen)

Strategin för lanseringen har varit upplagd enligt följande:

- Kontakt med respektive FoU-rådsrepresentant för att få ingångar till kommunen för att bli inbjuden till chefsmöten.
- Presentation på chefsmöten. Nestor har då visat PP-presentation, lämnat blädderexemplar av aktuella verktyg, häfte med sammanställning av alla verktyg samt delat ut material till alla närvarande. En lista med kontaktuppgifter har samlats in för uppföljning av mötet. Cirka en timme per gång har avsatts för presentationen.

- Uppföljning efter presentationsmötet. Telefonkontakt eller e-postkontakt till varje chef som medverkat vid mötet för att höra om det är något material man vill veta mer om eller om Nestor kan stödja på annat sätt.
- Dokumentation av alla kontakter och resultaten av dessa kontakter.

Vid årets slut hade åtta av tio kommuner besökts av Nestor. Återstående två kommuner kommer att uppvaktas i början av 2014, och då kommer även de geriatrika klinikerna inom Nestors ägarkommuner erbjudas presentation av Nestor.

Sammanlagt har Nestor under lanseringsperioden träffat 165 chefer. Många chefer har visat stort intresse för Nestors verksamhet och material. Särskilt levnadsberättelsen med tillhörande vägledning har tagits emot väl och cheferna har meddelat att de kommer beställa materialet till sina enheter. Även webbutbildningarna, områdena social dokumentation och kostområdet har väckt mångas intresse. En del uppslag på nya projektidéer har framkommit som Nestor kommer att diskutera vidare med respektive kommun. Några enhetschefer har uttryckt att de vill ha stöd av Nestor och detta kommer att följas upp under 2014.

Nestorkontakt

Som ett led i Nestors arbete att komma närmare sina ägarorganisationer och deras verksamheter fungerar några av Nestors projektledare som Nestorkontakter. Målet är att de regelbundet ska träffa utsedda kontaktpersoner från äldreomsorgen inom varje kommun för att lyssna in vilka behov, önskemål och särskilda förutsättningar som kan finnas och gemensamt se över på vilket sätt Nestor kan stötta de olika verksamheterna. På sikt hoppas Nestor på att kunna bli en mer självklar samverkanspart när planering av kommunernas respektive landstingets utvecklings- och förändringsarbete sker.

Nestorkontakterna har under året träffat sina representanter från sex av ägarkommunerna vid 1-3 tillfällen. Mötena har dokumenterats och följts upp.

Nätverks- och plattformsarbete

Nestors webbaserade samverkanplattform "NestorPlattform" är klar och arbetet har påbörjats med att skapa grupper för nystartade projekt. Syftet är att underlätta arbetet i projekten genom att kunna "mötas" även mellan möten. En webbaserad plattform skulle kunna öka samverkan mellan personalen i de olika kommunerna i olika projekt och nätverk. Det är ett naturligt utvecklingssteg framåt mot ökad tillgänglighet och interaktion. Den feedback som har kommit fram när plattformen presenterats i olika sammanhang har varit positiv.

3.4.7 Nationell lansering av webbutbildningen "Våga fråga – våga se!"

Nestor FoU-center tilldelades av Socialdepartementet 420 000 kronor för att lansera och förvalta utbildningen 2013. Följande lanseringsaktiviteter har, inom ramen för dessa pengar, genomförts 2013:

- Medverkat som utställare på externa nationella och Stockholmsbaserade konferenser och mässor (se ovan, ”Aktiv medverkan vid konferenser, se sid 31”)
- Annonsering i tidningar och tidskrifter
- Systematisk telefonkontakt med chefer inom äldreomsorgen i Sveriges kommuner (utanför Nestors ägarområde), via uppsökande telefonsamtal.
- Pressmeddelande

Annonsering i tidningar och tidskrifter 2013, för ”Våga fråga – våga se!”

Tidning	Annonssstorlek	Nummer eller utgivningsdag
Dagens samhälle	Kvartssida	Nr 17/2103
Kommunalarbetaren	Kvartssida	Nr 20/2103
Omvårdnadsmagasinet	Kvartssida	Nr 6/2013
Socionomen	Kvartssida	Nr 8/2013
Tidningen Ä	Kvartssida	Nr 6/2013
Tidningen Äldreomsorg	Halvsida	Nr 6/2013
Vårdfokus	Två spalter	Nr 11/2013
Äldre i Centrum	Halvsida	Nr 3/2013 Nr 4/2013
Annonsbilaga i SvD	Tredjedelssida	2013-11-27
Annonsbilaga i SvD	Kvartssida	2013-11-01
Annonsbilaga i DN	Tredjedelssida	2013-12-15

Systematiskt uppsökande telefonkontakt med chefer

Cirka 70 kommuner har kontaktats via telefonsamtal. Nestor har startat med de största kommunerna, och därefter gått i storleksordning neråt. Det är i huvudsak verksamhetschefer, resultat-enhetschefer eller enhetschefer som har kontaktats. Arbetet kommer att fortsätta under 2014.

Pressmeddelande

Ett pressmeddelande om webbutbildningen: ”Bristande kunskap om psykisk ohälsa för äldre har banat väg för webbutbildning” har skickats ut:

- Via den elektroniska webbnyhetstjänsten Mynewsdesk. Artikeln har haft cirka 900 visningar.
- Direkt till åtta tidningsredaktioner

3.4.8 Försäljning och spridning av Nestors webbutbildningar

Nestors webbutbildningar blev färdiga för användning och spridning enligt följande:

- 2012 ”Våga fråga - våga se!”
- 2013 ”Social dokumentation”
- 2013 ”Minska risken för fall”

Följande aktiviteter ingår i spridningen av webbutbildningarna 2013:

- På Nestors FoU-caféer, Nestordagen och Chefsdagen
- Vid utbildningsdagar som Nestor har arrangerat
- Frukostseminarier för chefer och personal ute i Nestors ägarorganisationer samt hos privata vård- och omsorgsföretag
- Vid lanseringsmöten om Nestors verksamhet för chefer i ägarorganisationerna
- Specifika informations- och utbildningsdagar för chefer om webbutbildningarna
- Vid bokbord på externt arrangerade konferenser och mässor (se sid 34, tabell ”Aktiv medverkan vid konferenser”)
- Annonsering i 11 tidningar/tidskrifter (se tabell ”Annonsering i tidningar och tidskrifter 2013”, sid 38)

Antal personer som har påbörjat webbutbildningarna 1 januari – 31 december 2013

Utbildning	Inom ägarområdet	Utanför ägarområdet
”Våga fråga - våga se!”	492	1 325
Social dokumentation	393	Uppgift saknas *
”Minska risken för fall”	162	Uppgift saknas *
*) Kommuner utanför ägarområdet laddar ner köpt utbildning till sina resp. lokala webbplatser eller utbildningsportaler (LMS). Statistik kan endast tas fram lokalt från dessa; inte centralt av Nestor.		

Sålda utbildningar

Webbutbildningarna ”Social dokumentation” och ”Minska risken för fall”, är gratis för Nestors ägarorganisationer, men avgiftsbelagda för organisationer utanför ägarområdet. Kostnaden är mellan 25 000 och 80 000 kronor beroende på hur många äldre (65 och mer) som bor i kommunen. Följande organisationer har under 2013 köpt Nestors webbutbildningar:

”Social dokumentation”

- Stockholms stad
- Oxelösunds kommun
- Båstads kommun
- Aleris omsorg AB
- Kalix kommun
- Sölvesborgs kommun

”Minska risken för fall”

- Osby kommun

Testlicens

Det går även att beställa en testlicens som gäller i tre arbetsdagar. Följande organisationer har beställt sådan licens:

Stockholms stad	Social dokumentation & ”Minska risken för fall”
Oxelösunds kommun	Social dokumentation
Kosmo	Social dokumentation & ”Minska risken för fall”
Västerås kommun	Social dokumentation
Kalix kommun	Social dokumentation
Båstads kommun	Social dokumentation
HSB	Social dokumentation
Danderyds kommun	Social dokumentation
Falkenbergs kommun	Social dokumentation
Osby kommun	Social dokumentation
Frösunda	Social dokumentation & ”Minska risken för fall”
Sölvesborgs kommun	Social dokumentation
Gotlands kommun	Social dokumentation & ”Minska risken för fall”
Aleris	Social dokumentation
Torsås kommun	Social dokumentation

4. Nätverk och samarbetspartners

Nestor FoU-center har etablerat ett nära samarbete med såväl universitet och högskolor som andra FoU-miljöer.

4.1 Nätverk

Nestor har under året varit representerat i följande nätverk:

- Nätverket för demens (fd Demensrådet), Stockholms läns landsting
- FoU Välfärd
- KI Alumni
- Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund, Nationellt nätverk för sjukgymnaster demens-nätverk
- SKLs nätverk för e-lärande
- ”Bättre liv för sjuka äldre” team Stockholms län
- ”Bättre liv för sjuka äldre” SKLs nätverk
- Nätverk för kommundietister
- Nätverk för kostkompetenser inom Stockholms län (Stiftelsen Stockholms läns Äldre-centrum)
- Regionalt nätverk för ”äldre-FoU-centra”
- Regionalt nätverk för FoU-centra
- Forum för humanistisk hälsoforskning
- Centrum för allmänmedicin (CeFam)
- Nätverk SKL ”Psyisk ohälsa hos äldre”

4.2 Samarbetspartners

Under perioden har Nestor samarbetat med följande organisationer:

- Linköpings universitet, Institutionen för beteendevetenskap och lärande (IBL)
- FoU-miljöer (Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum, FoU nu, FoU Malmö, FoU Välfärd)
- Karolinska Institutet
- ONE DAY
- Pensionärernas Riksorganisation (PRO)
- Netcompetence
- Socialstyrelsen
- Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
- Kommunförbundet Stockholms län (KSL)
- Medicinsk fortbildning, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, SLL
- Enheten för uppföljning och utvärdering, Utvecklingsavdelning, Hälso- och sjukvårds-förvaltningen, SLL
- Läkemedelsenheten, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, SLL

- Sveriges Pensionärsförbund (SPF)
- Nationellt kompetenscentrum Anhöriga
- Kompetenscentrum för Äldrepsykiatri
- Gothia Fortbildning
- IHE, Institutet för Hälso- och sjukvårdsekonomi
- Palliativt kunskapscentrum, SLL

5. Personalutveckling

Internseminarium

Varje år genomförs flera internseminarier på Nestor. Syftet med seminarierna är att:

- Fördjupa kunskapen kring vetenskapliga teorier, arbetsmetoder och analysmetoder.
- Fördjupa kunskapen om de områden vi arbetar inom.
- Ta tillvara på erfarenheter gjorda inom de egna projekten på Nestor.

De teman som togs upp på internseminarierna 2013 var:

- LOV (lagen om valfrihet).
- Nestorkontakt (erfarenhetsseminarium).
- Lärande utvärdering genom följeforskning.
- Garanti för värdighet.
- Nestors plattform (arbetsseminarium).

Projektledarutbildning

Nyanställd personal på Nestor ska genomgå Nestors projektledarutbildning. 2013 deltog två personer i utbildningen. Detta år kompletterades utbildningen med tre skrivarverkstäder, ett lyckat inslag.

Utbildningar

- En projektledare har genomgått Socialstyrelsens processledarutbildning Äldres behov i centrum/ICF.
- En projektledare har genomgått en utbildning i Lärande utvärdering genom följeforskning, 7,5 poäng, arrangerad av Mälardalens Högskola.
- En projektledare är inskriven som doktorand vid Linköpings universitet, Institutionen för beteendevetenskap och lärande och delar sin tjänst mellan Nestor FoU-center och forskarutbildning i sociologi vid Linköpings universitet. Se även Nestors metodgrupp, sid 17.

Personalmöten/kick-off

Personalmöten äger rum en gång i månaden, med undantag för sommarmånaderna.

I början av hösten arrangeras årligen en två dagars kick-off för all personal på någon plats inom Nestors upptagningsområde. Då planeras terminens arbete och sätts igång. Varje år har ett eget tema. Årets tema var "Retoriken i praktiken". Inbjuden föreläsare var Barbro Fällman, författare och föreläsare med lång erfarenhet av utbildning inom retorik, språk och kommunikation.

6. Ekonomisk redovisning

6.1 Nestor FoU-center 2013

Intäkter 2013	Basanslag	Övriga anslag	Totalt
Botkyrka kommun	564 296		564 296
Haninge kommun (1)	585 094	60 000	645 094
Huddinge kommun	645 115		645 115
Nacka kommun (1)	1 041 549	121 000	1 162 549
Nykvarns kommun	74 495		74 495
Nynäshamns kommun	270 119		270 119
Salems kommun	128 489		128 489
Södertälje kommun (1)	698 121	150 000	848 121
Tyresö kommun	353 062		353 062
Värmdö kommun	289 583		289 583
Stockholms läns landsting (1)	2 733 198	300 000	3 033 198
Kammarkollegiet (2)		420 000	420 000
SKL (3)		815 000	815 000
FAS – doktorandmedel (4)		558 700	558 700
Försäljning litteratur/webb + föreläsning (5)		417 641	417 641
Återbetalning till Socialstyrelsen (6)		-153 700	-153 700
Intäkt 2013			10 071 762
Överskott från 2012			14 912 390
Totalt finansiering			24 984 152

Verksamhetens kostnader 2013	Totalt
Personalkostnader	7 977 285
Konsulter	897 143
Övriga verksamhetskostnader	2 060 338
Lokalkostnader	683 191
Totalt kostnader	11 617 957
Överfört till 2014 (7)	13 366 195

Förklaring till överskott

- 1 Intäkter för projekt (övriga anslag) som inte finansierats med medel från basanslaget.
- 2 Intäkter för lansering och support nationellt av webbutbildningen "Våga fråga - våga se!"
- 3 Intäkter för utvecklingsledare inom Senior alert har förts över till 2014 då tjänsten är beräknad till 31/1 2014 då nytt avtal gäller.
- 4 Intäkter för doktorandtjänst har förts över till 2014 då tjänsten gäller till och med år 2016.
- 5 Intäkter för sålda webbutbildningar, rapporter, manualer, broschyrer och föreläsningar förs över till 2014.
- 6 Återbetalning till Socialstyrelsen då ett nationellt förvaltande av webbutbildningen "Våga fråga – våga se!" inte genomfördes under året 2012.
- 7 Överskottet är bokat i uppdrag som genomförs 2014, se förklaring (1-6). Överskott som inte är bokat tillfaller basanslaget. Beloppet minskar med 250 tkr för administrationskostnader, Haninge kommun 2013.

Nestor FoU-center
Marinens väg 30, 136 40 Handen
hemsida: www.nestorfou.se
tel: 08-777 99 16